

Zastosowanie metody *Odkrywania przez Dociekanie* w polskich szkołach. Od Fibonacciego do SAILS

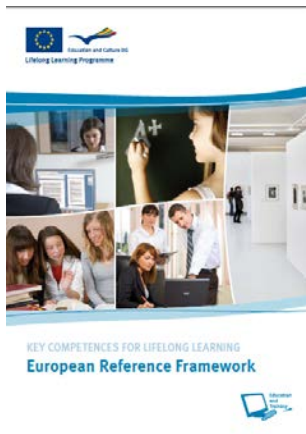
Dagmara Sokołowska, Mateusz Wojtaszek
Jagiellonian University, Krakow, Poland

Fala zmian

Dokumenty UE podstawą zmian

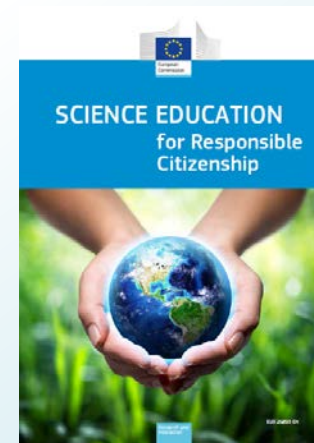
2006

2007

2008

2015

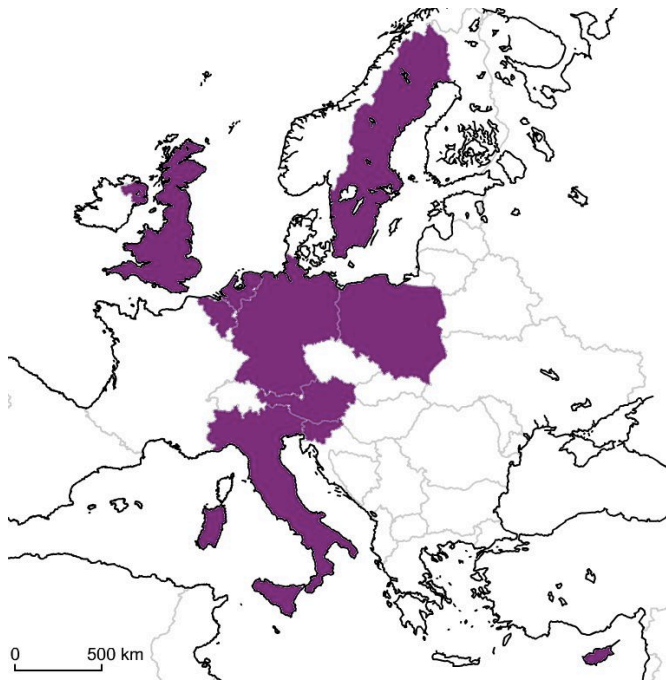
Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje w naukach przyrodniczych, ścisłych i technicznych

Upowszechnianie metody Odkrywania przez Dociekanie (IBL = inquiry-based learning)

Projekt SECURE 2010-2013

SECURE = Science Education Curriculum Research

**Balancing the needs between
training for future scientists
and broader societal needs**

Trzy perspektywy podstawy programowej:

- intencje
- zastosowanie
- postrzeganie

Szczegóły projektu:

- 5, 8, 11 & 13-latki
- 9000 uczniów
- 1500 nauczycieli STEM

Narzędzia badawcze:

- Do badania dokumentów podstawy programowej
- Ankiety
- Wywiady

Curricula Documents

SECURE = **S**cience **E**ducation **C**urriculum **R**esearch

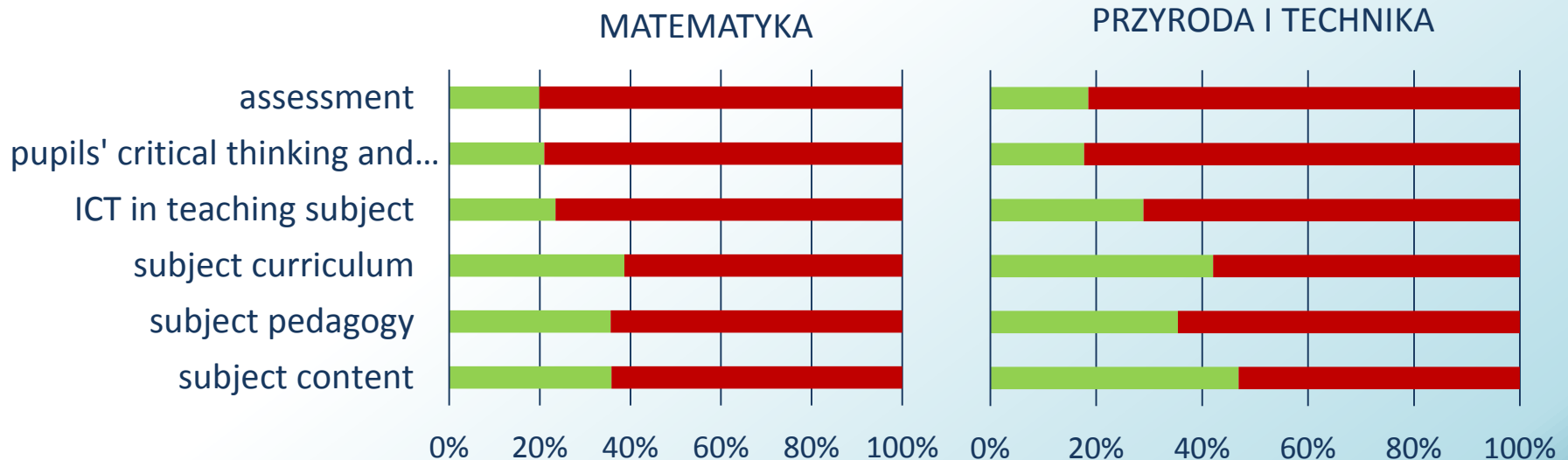
- Różne dokumenty i systemy edukacyjne, podobne tematy
- Większość dokumentów zreformowana po raporcie Rocarda
- Zawarto kluczowe kompetencje
- Wspominane jedynie elementy IBL, nie cała metoda
- Niewielki nacisk na dywersyfikację, motywację i zainteresowania

Nauczyciele

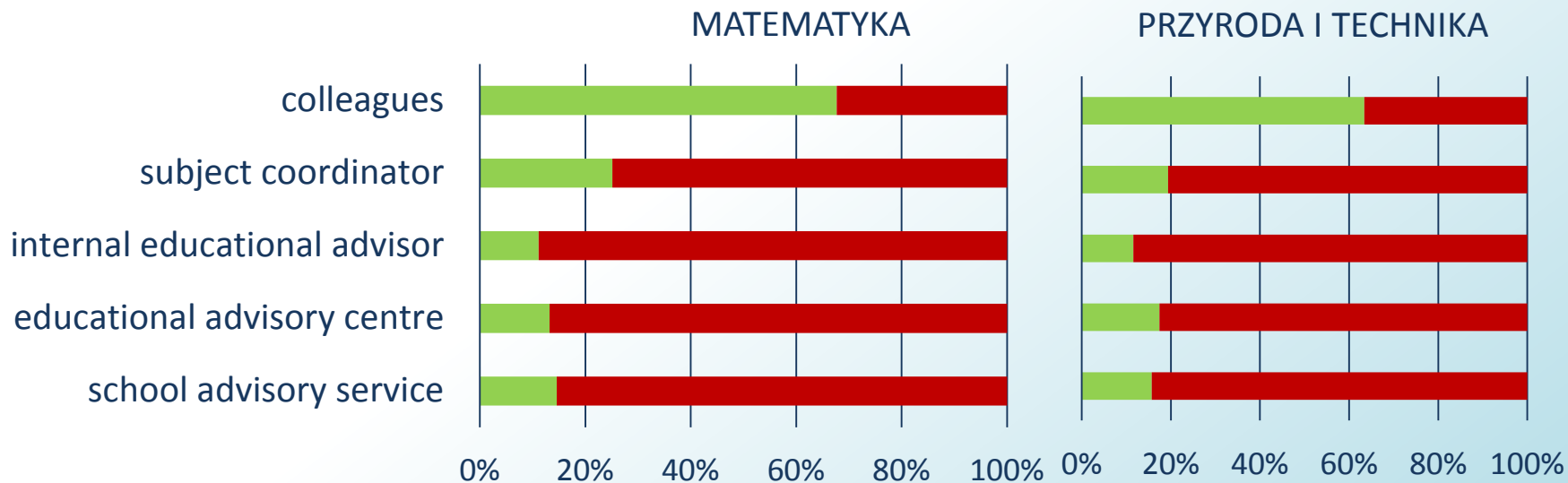
Rozwój zawodowy nauczycieli

Uczestnictwo w szkoleniach w ciągu ostatnich dwóch lat

Opinia nauczycieli dotycząca wsparcia

Wsparcie w praktyce codziennej

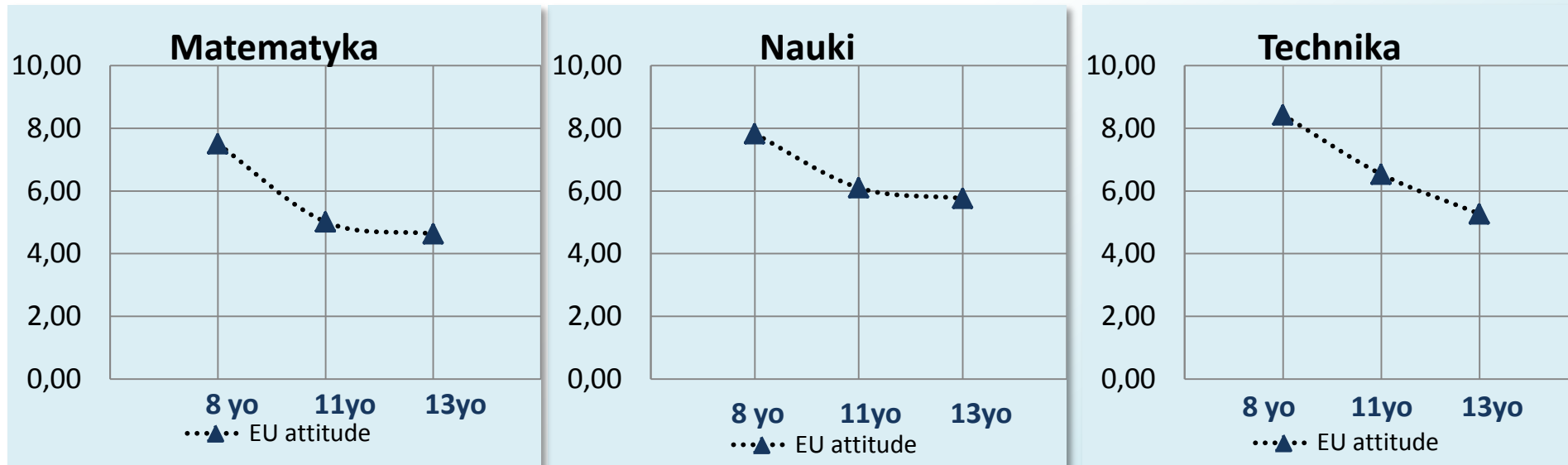

Uczniowie

Nastawienie uczniów

Pozytywne nastawienie do przedmiotów

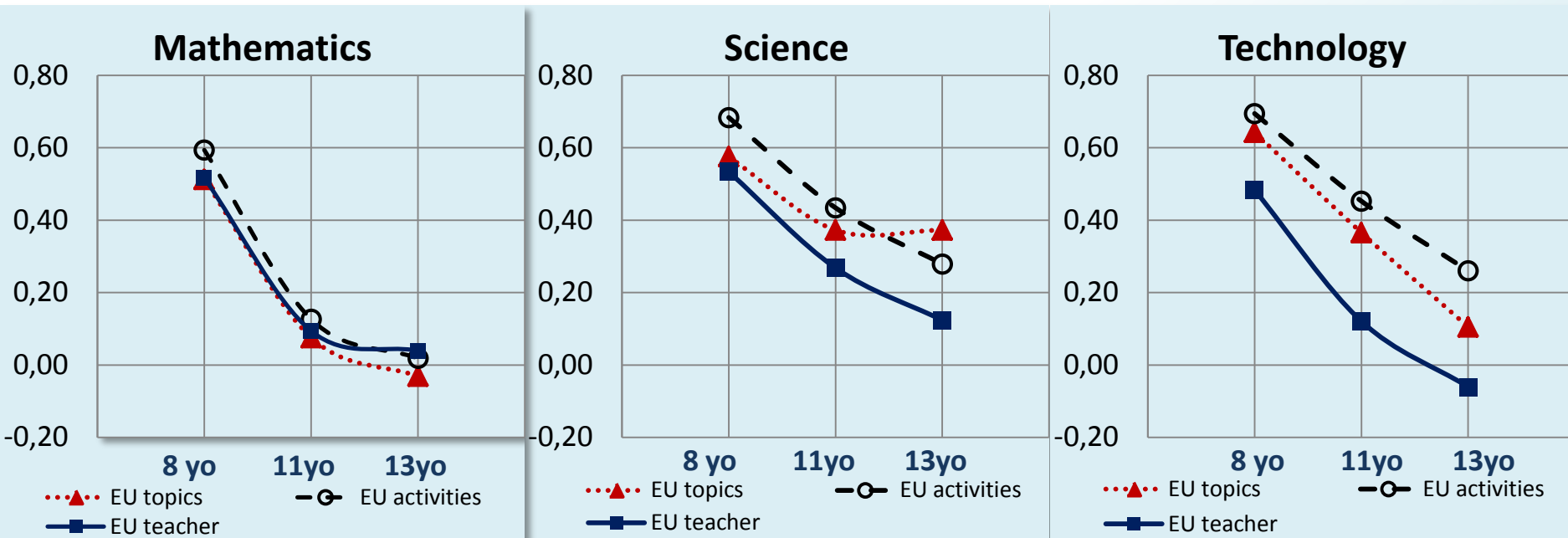
W oparciu o ankietę dla 8, 11 and 13-latków

1. Lubię to, czego się uczymy na przedmiocie.
2. Lubię uczyć się przedmiotu.
3. Chciałbym mieć więcej lekcji z tego przedmiotu.
- 4*.Przedmiot jest nudny.

Cronbach $\alpha=.08-.09$

Opinie uczniów

Źródła motywacji do przedmiotów

W oparciu o ankiety dla 8, 11 and 13-latków

1. Lubię przedmiot ze względu na tematy.
2. Lubię przedmiot ze względu na to, co na nim robimy.
3. Lubię przedmiot ze względu na mojego nauczyciela.

Spojrzenie uczniów

Opinie z wywiadów

- „Jeśli coś wykonujemy, pamiętamy na dłużej”
- „Lubimy robić eksperymenty”
- „Lubimy wyzwania”

- „Często uczymy się na pamięć”
- „Nie lubimy się uczyć na pamięć”
- „Głównie jesteśmy oceniani ze sprawdzianów.”
- „Nie możemy przenieść naszych zainteresowań do klasy”

„Jest przyroda w szkole oraz przyroda (ciekawsza) poza nią”

SECURE Wnioski

Zmiany - głównie na papierze.

Niewiele zmodyfikowano w praktyce szkolnej.

Niezbędne jest znacznie bardziej aktywne uczenie się STEM np. metodą Odkrywania przez Dociekanie (IBL, IBSE, IBME).

Istnieje natychmiastowa potrzeba odnowy edukacji nauczycieli, zarówno tych przyszłych, jak i już pracujących w zawodzie

SECURE Rekomendacije

BALANCING THE
NEED BETWEEN
TRAINING
FOR FUTURE
SCIENTISTS
AND BROADER
SOCIETAL NEEDS

Recommendations
for MST-curricula in
Europe

<http://www.artefact.be/secure/>

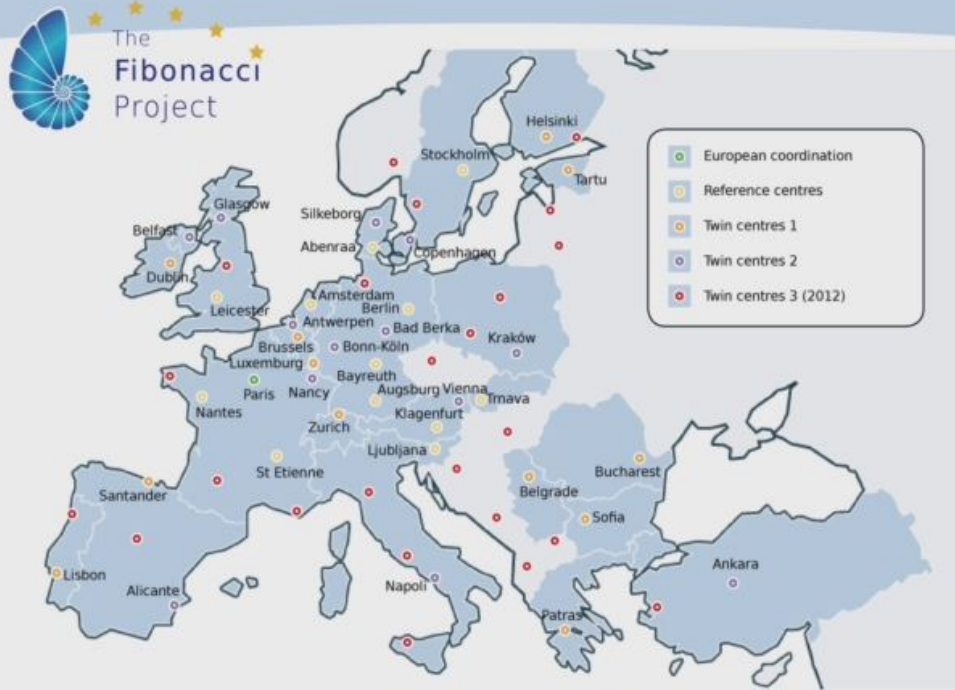
www.secure-project.eu

IBL na dużą skalę

Projekt Fibonacci 2010-2013

Szczegóły projektu:

- 31 krajów, 63 partnerów
- 5908 nauczycieli
- 306618 uczniów

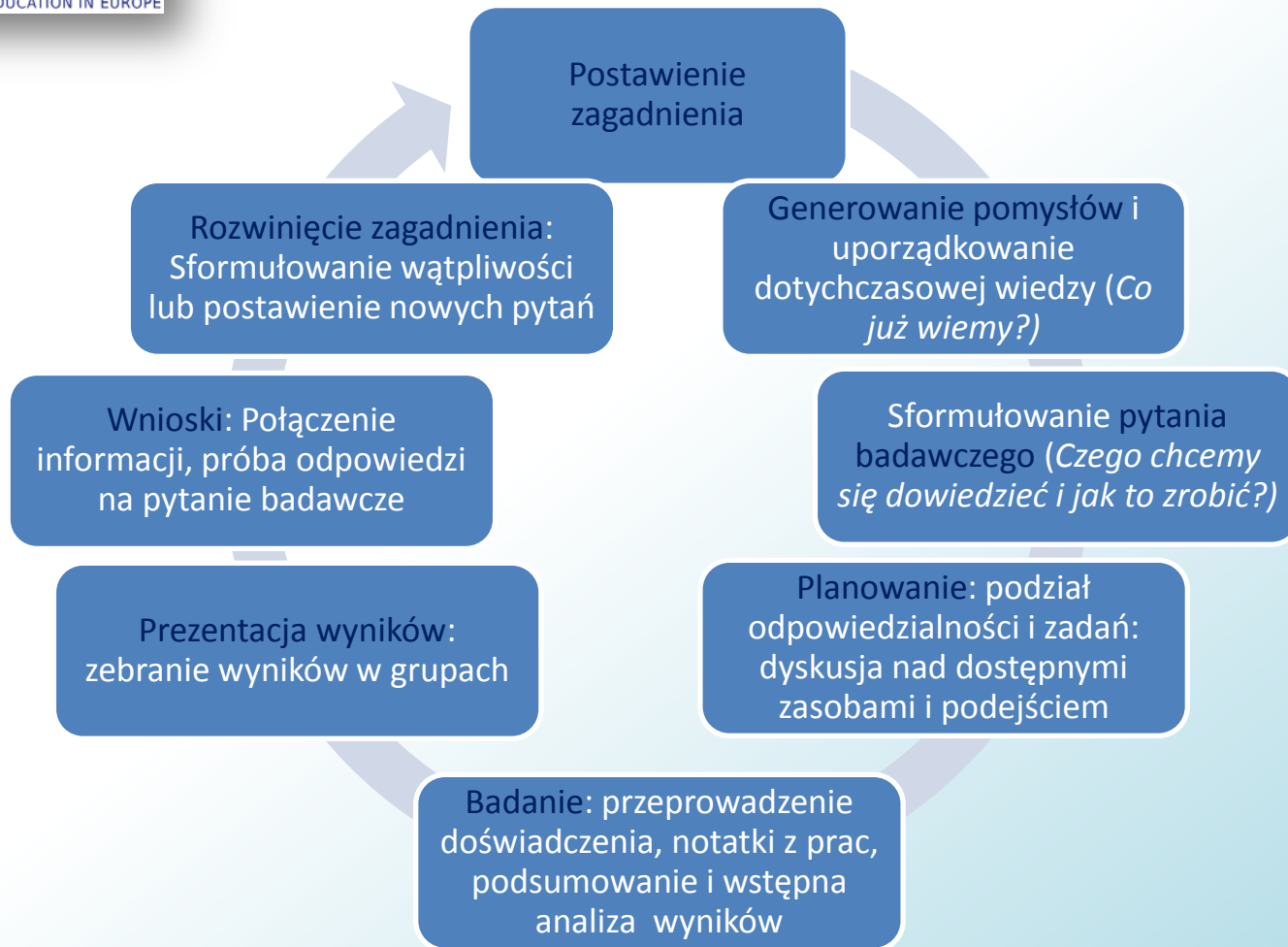
Trzy filary:

- IBSE i IBME w szkole podstawowej i średniej.
- Lokalne inicjatywy.
- Strategia łączenia kompetencji.

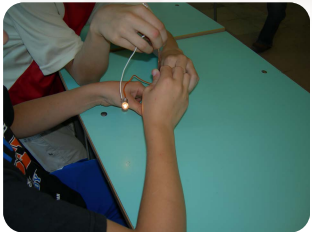
**Upowszechnianie na dużą skalę
metody Odkrywania przez
Dociekanie w matematyce i
naukach**

IBSE Cycle

Highlights

IBSE a inne metody aktywne

Kiedy nie można jeszcze mówić o IBSE?

- burza mózgów dotycząca przeprowadzenia doświadczenia; następnie nauczyciel jedynie opisuje doświadczenie z braku możliwości jego wykonania
- nauczyciel sam wykonuje doświadczenia, uczniowie tylko notują
- uczniowie sami wykonują doświadczenie wg instrukcji

IBSE to cała metodologia

Materiały Fibonacci

Źródła

The
Fibonacci
Project

DEEPENING SPECIFICITIES OF SCIENTIFIC INQUIRY IN MATHEMATICS

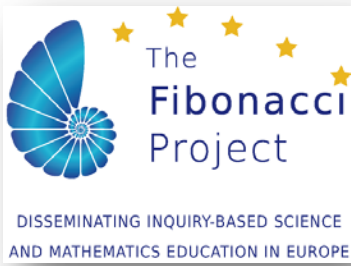
DEEPENING SPECIFICITIES OF SCIENTIFIC INQUIRY IN NATURAL SCIENCES

MENTING AND ... A REFERENCE CENTRE

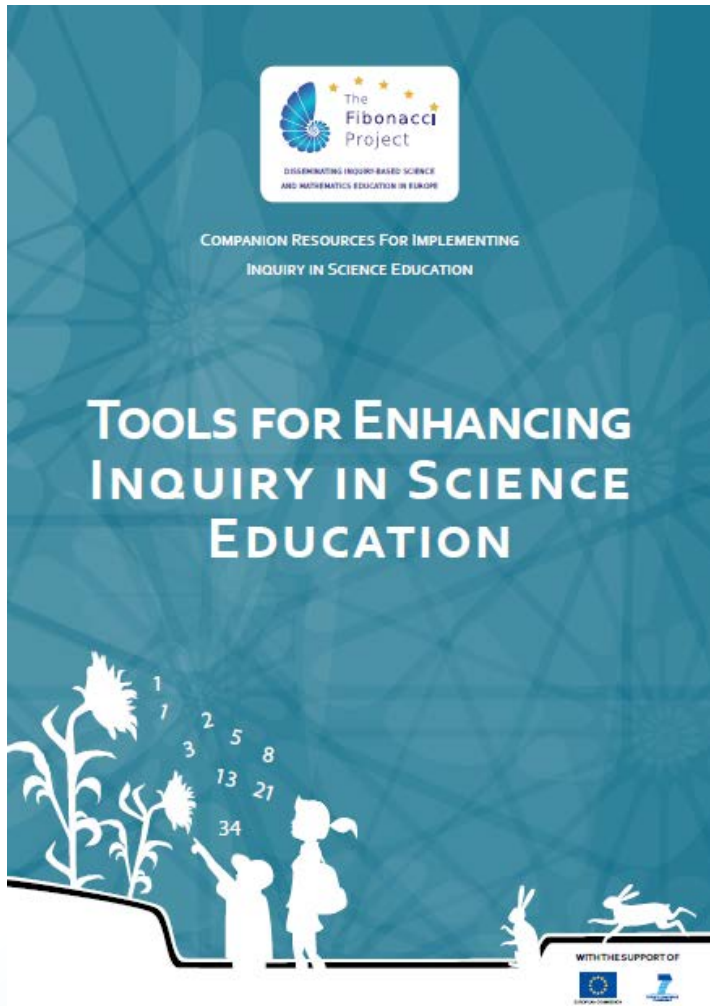
DISCIPLINARY APPROACHES

THE ENVIRONMENT SCHOOL

www.fibonacci-project.eu

Narzędzia wzmocnienia IBL

- Formularz autorefleksji
- Formularz do diagnozy dla trenerów

www.fibonacci-project.eu

Ocenianie w IBL

Projekt SAILS 2012-2015

Celem SAIL jest nie tylko przygotowanie nauczyciela do aktywnego uczenia w IBL, ale także wzmocnienie jego umiejętności i pewności siebie dotyczącej oceniania w IBL.

Szczegóły projektu:

- 12 krajów, 14 partnerów
- Ponad 5000 nauczycieli

Trzy filary:

- Wyposażenie dotychczasowych materiałów o narzędzia oceniania.
- Program Szkoleń dla Nauczycieli.
- Promocja Społeczności Praktyków.

www.sails-project.eu

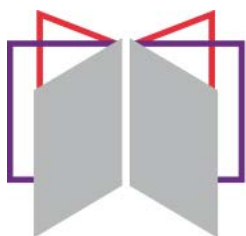

Projekt Akademickie Centrum Kreatywności 2015

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

**Akademickie
Centrum Kreatywności**

Szczegóły projektu:

- 4 szkoły, 5 nauczycieli
- 10 klas, 180 uczniów
- 10 h IBL w każdej klasie

Trzy filary:

- IBL z narzędziami oceniania
- Program Szkoleń dla Nauczycieli
- Badania dydaktyczne

www.ack.wfais.uj.edu.pl

Strategie oceniania w IBL

RUBRYKI

**TABELKA
BURZY
MÓZGOW**

**OCENIANIE
WZAJEMNE**

SAMOOCENA

**TESTY
LAWSONA**

www.sails-project.eu

Tabelka burzy mózgów

TABELA
BURZY
MÓZGÓW

Głównie do oceny udziału w burzy mózgów i dyskusjach

Uczeń	Wiedza wstępna	Kreatywność	Zaangażowanie	Poszanowanie

W odpowiedniej rubryce powinien pojawić się prosty znaczek (+, |) za każdym razem, gdy wybrany przez nas uczeń wykazuje zachowanie odpowiadające kategorii rubryki

Samooocena

SAMOOOCENA

Do samoooceny podczas pracy w grupach

*Wpisz ocenę od 0 do 6
0 (wcale nie) - 6 (bardzo)*

	Ja
1. Czy brałeś udział w planowaniu eksperymentu?	
2. Czy wypełniałeś swoje zadania?	
3. Czy pomagałeś grupie?	
4. Czy byłeś zaangażowany w zbieranie danych?	
5. Czy brałeś udział w wykonywaniu eksperymentu?	
6. Czy odpowiednio komunikowałeś się w grupie?	

Ocena wzajemna

WZAJEMNA
OCENA UCZNIÓW

Do oceniania pracy innych kolegów w grupach

*Wpisz ocenę od 0 do 6
0 (wcale nie) - 6 (bardzo)*

	uczeń 1	uczeń 2	uczeń 3
1. Czy twój kolega brał udział w planowaniu eksperymentu?			
2. Czy twój kolega wypełniał swoje zadania?			
3. Czy twój kolega pomagał grupie?			
4. Czy twój kolega był zaangażowany w zbieranie danych?			
5. Czy twój kolega brał udział w wykonywaniu eksperymentu?			
6. Czy twój kolega odpowiednio komunikował się w grupie?			

Metoda rubryk a cykl IBSE

**METODA
RUBRYK**

Do oceny różnego rodzaju umiejętności

Progres

Kategoria	Faza początkowa	Faza wzrostu	Faza rozwoju	Faza umiejętności
Zadanie Opis	Uczeń potrafi...	Uczeń potrafi...	Uczeń potrafi...	Uczeń potrafi...

Wyzwania

Wyzwania w szybko zmieniającym się świecie

Dywersyfikacja

Indywizualizacja

Dobre praktyki

Dobre praktyki wspierające dywersyfikację

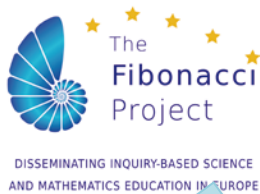
Systemowa dywersyfikacja (Słowenia)

- Począwszy od kl. 5 klasy dzieli się na 1-2 lekcje w każdym tygodniu (przyroda, matematyka) na grupy zaawansowane i doganiające
- Podstawa programowa zabezpiecza czas na zainteresowania uczniów wnoszone jako tematy lekcji
- Obowiązkowe przedmioty dodatkowe (lista 83); np. robótki ręczne, pszczelarstwo, astronomia
- Obowiązkowe Dni Nauki oraz Wyjazdy Naukowe

Wartość dodana

Dzielenie się materiałami dydaktycznymi

www.scientix.eu

Podziękowania

Pawel Bernard
Iwona Maciejowska
Kinga Orwat
Pawel Bros
Karol Dudek
Mateusz Wojtaszek

Odilla Finlayson
Deidre McCabe
Chris Harrison
Eilish McLoughlin
Zuzana Jeskova

Praca finansowana przez projekt SAILS (SIS.2011.2.2.1-1, umowa grantowa 289085), z Funduszy Europejskich w ramach 7. Programu Ramowego.

Mateusz Wojtaszek
Witold Zawadzki
Grzegorz Brzezinka
Daniel Dziob

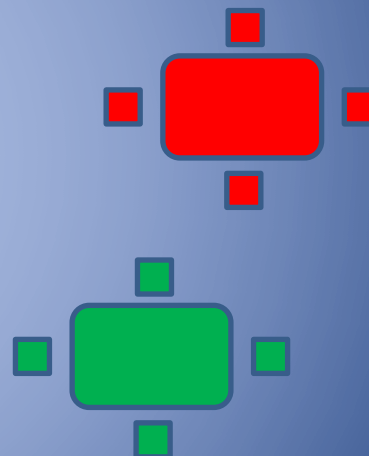
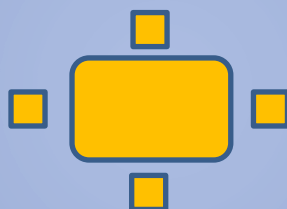
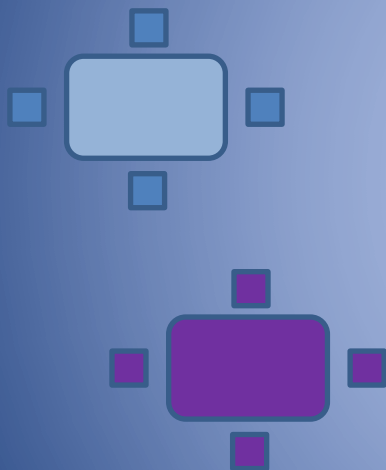
Ana Bagotinska
Job de Meyere
Wim Peeters
Barbara Rovsek
Stefan Haasen
Marisa Michelini
Stefano Vercellati
Costas Costantinou
Judith Aldrian
Veronika Rechberger
Michalis Livitzis
Gren Ireson

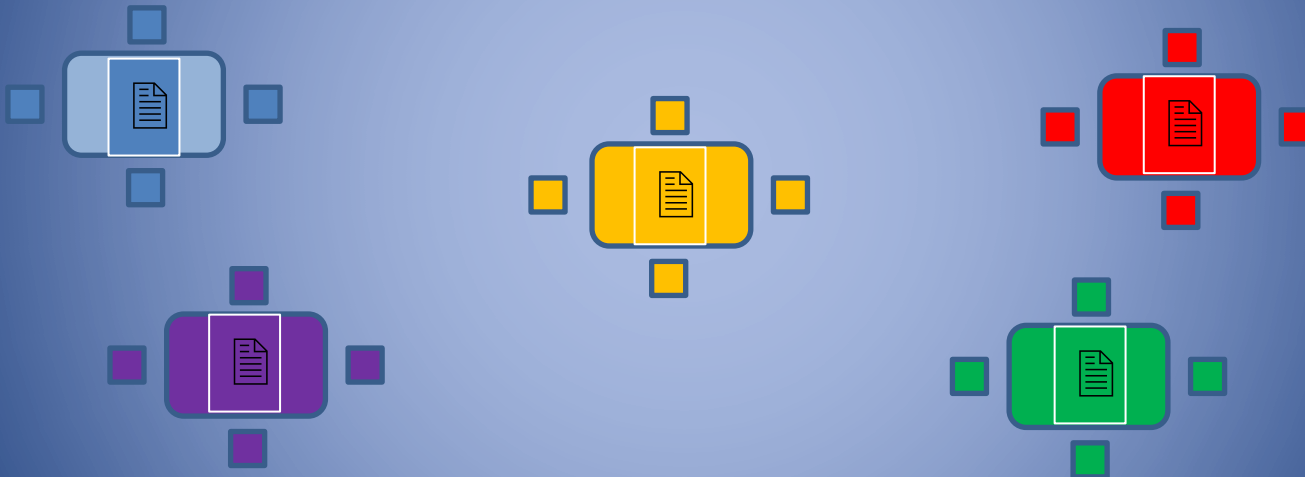
Akademickie
Centrum Kreatywności

Mateusz Wojtaszek
Witold Zawadzki
Grzegorz Brzezinka
Kasia Wojtaszek
Justyna Nowak
Ola Wańczyk
Bogdan Łabędź
Inka Sokolowska
Monia Sokolowska
Dawid Pyczek
Monika Knapik

IBL w praktyce

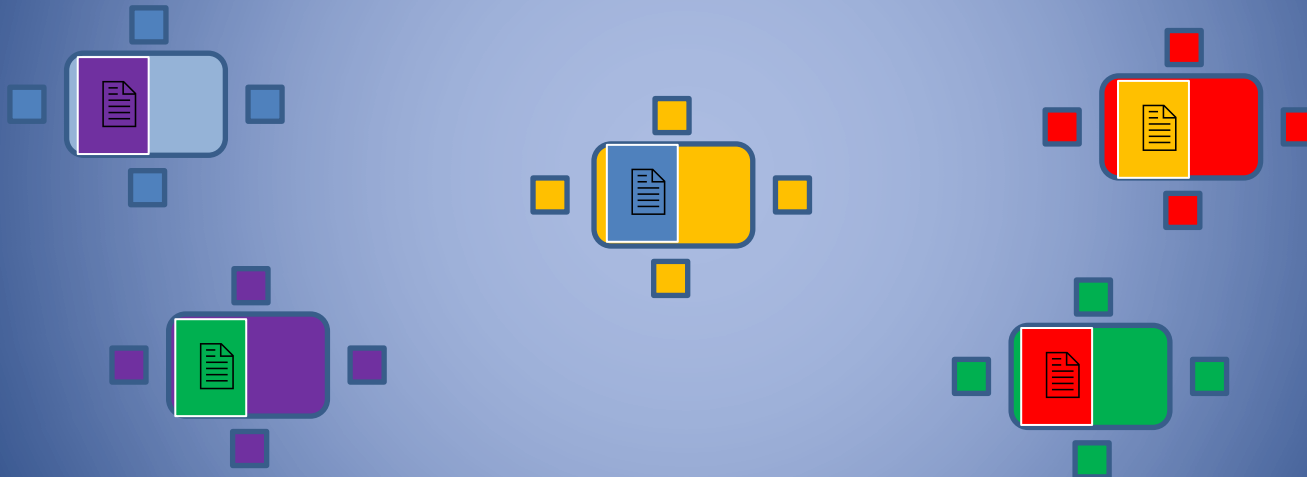

1. Moduł lekcyjny z narzędziami oceniania przygotowywany w grupach

AUTORZY

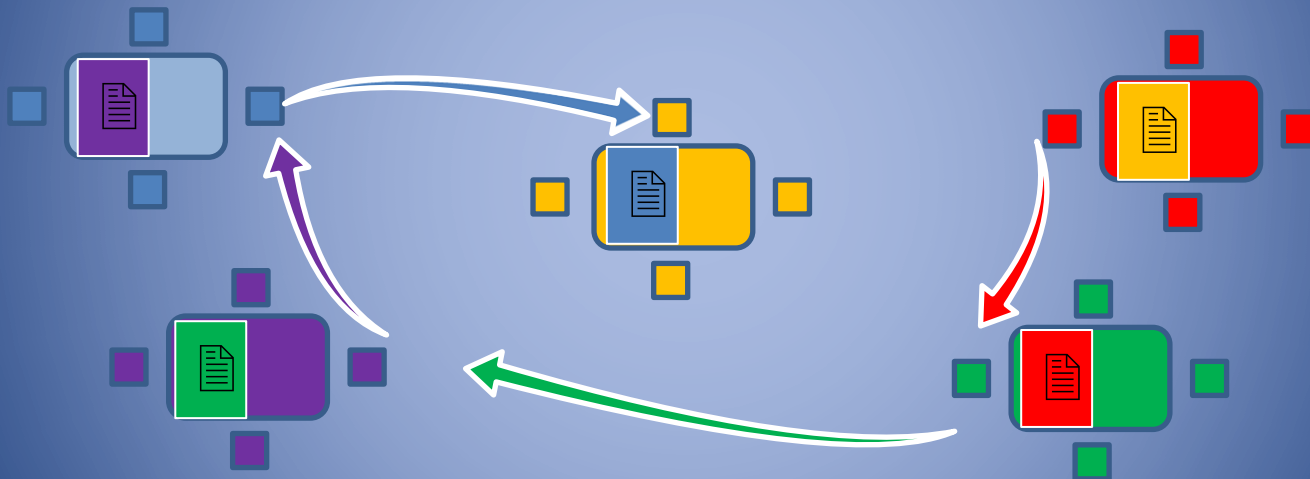
2. Moduł lekcyjny zadany innej grupie

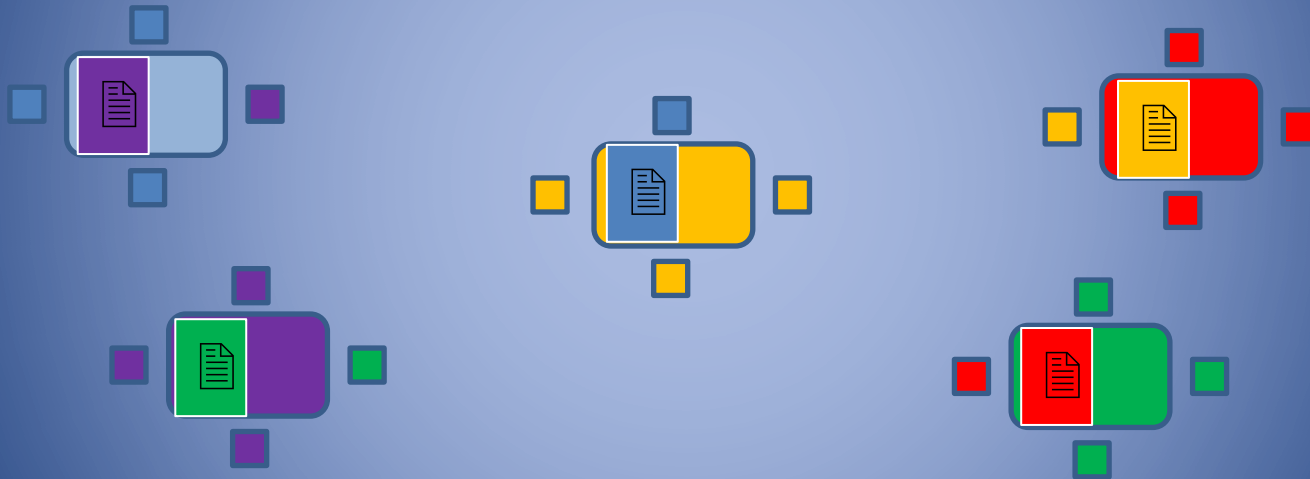
UCZNIOWIE

3. Jeden członek każdej grupy staje się obserwatorem w drugiej grupie

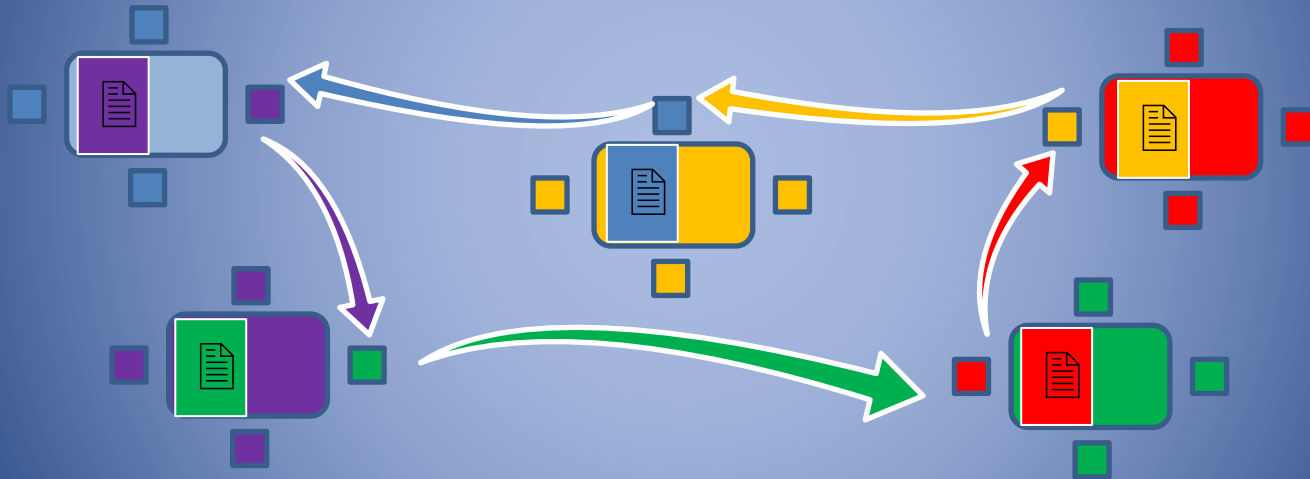

UCZNIOWIE I OBSERWATORZY

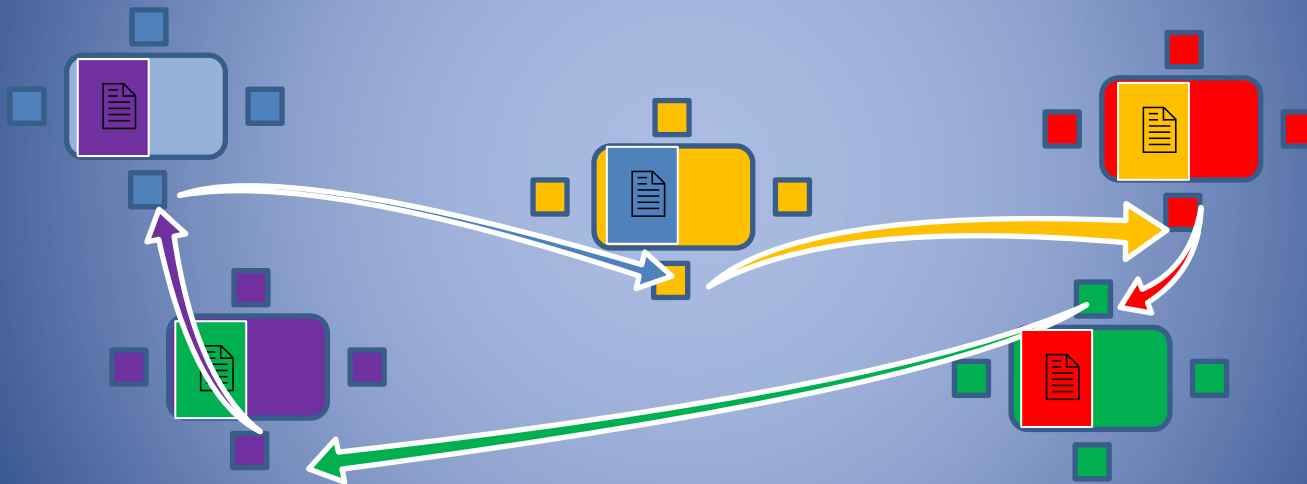
UCZNIOWIE I OBSERWATORZY

4. Po zakończeniu jednego zadania obserwator wraca do swojej grupy, a kolejny zostaje wydelegowany jako obserwator

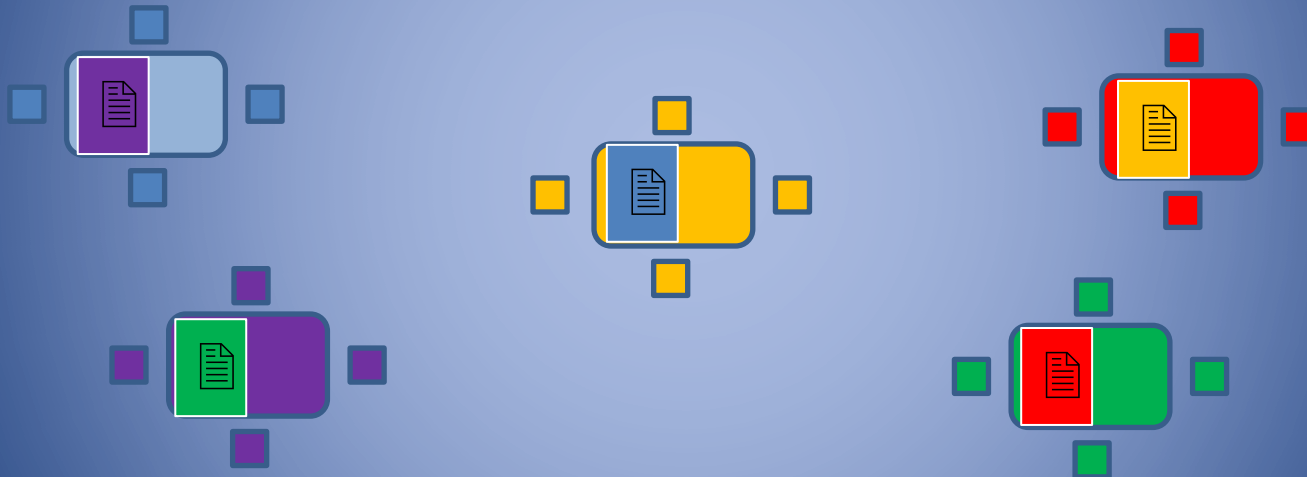
UCZNIOWIE I OBSERWATORZY

5. Kolejny członek grupy zostaje obserwatorem

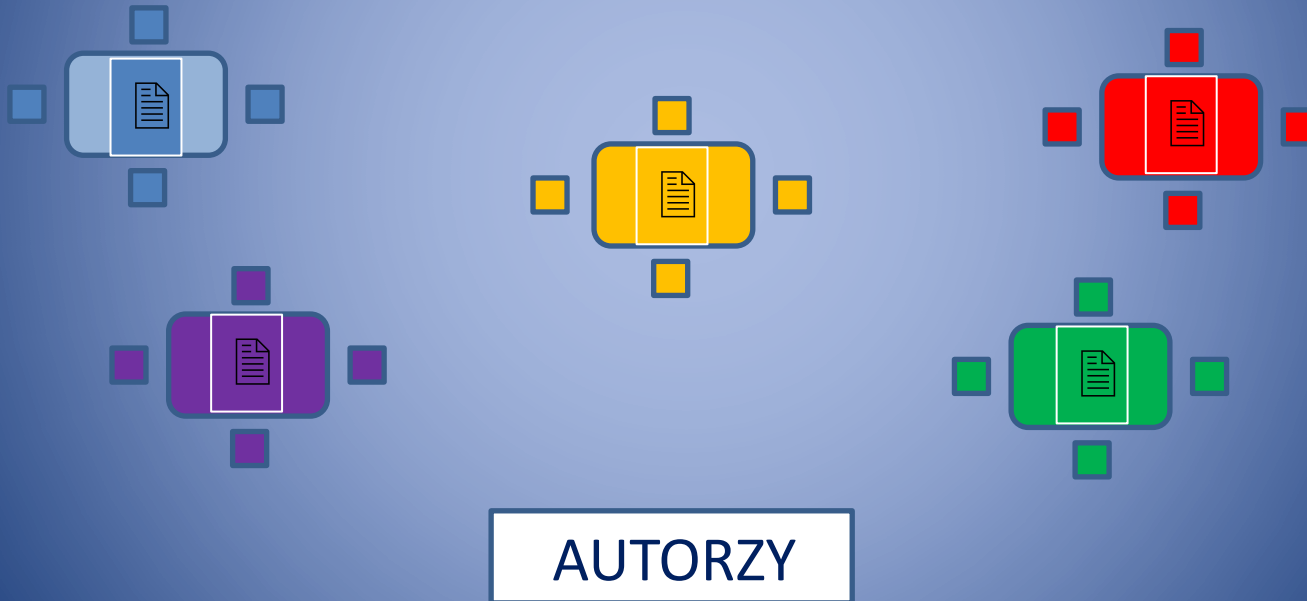
UCZNIOWIE I OBSERWATORZY

6. Po zakończeniu modułu, jego wykonawczy stają się ewaluatorami

EWALUATORZY

7. Ewaluacje trafiają do autorów. Refleksja końcowa.

IBSE Cycle

